

**Oponentský posudek na práci Karolíny Karasové s názvem „Občanská neposlušnost
v demokratických a nedemokratických státech“**

Autorka zvolila pro svoji diplomovou práci zajímavé téma občanské neposlušnosti. Prochází jednotlivá pojetí myslitelů, kteří se tomuto tématu věnovali (Rawls, Dworkin, Arendtová), pojmenovává základní znaky občanské neposlušnosti a v poslední části své práce představuje specifika disentu vůči nedemokratickému systému. Práce je přehledná (přehledně členěná) i zpřehledňující (popisující a porovnávající jednotlivá pojetí občanské neposlušnosti).

Teoretická část nakonec zahrnuje naprostou většinu předložené práce, závěrečný příklad s blokadou kácení stromů na Šumavě v roce 2011 představuje spíš jen jakýsi apendix, na kterém autorka stručně demonstruje jednotlivé znaky občanské neposlušnosti, než skutečnou praktickou část práce. To bohužel zvyrazňuje, že autorka v teoretické části nedostatečně uvádí konkrétní příklady dokreslující prezentované teoretické úvahy – tím spíš, že si je sama vědoma, že hranice mezi jednotlivými pojetími občanské neposlušnosti jsou tenké a na rovině teorie jen velmi těžko popsitelné, že je třeba takříkajíc „jít do roviny jednotlivých případů“. Jaké konkrétní historické situace např. podle autorky popisuje J. Rawls v citátu na str. 27, když říká, že „někdy, jestliže se apel míjí svým účinkem, může být později užito i násilného odporu“? či J. Kozák, když na str. 30 práce tvrdí, že „nenásilné odmítnutí trestu je součástí a završení aktu občanské neposlušnosti“?

Práci autorka zpracovala formálně na velmi dobré úrovni, jen s používáním interpunkce (čárek) zjevně stále bojuje. Nepříliš šťastně mi také přišly opakované výčty několika otázek, kterými zahajuje řadu částí své práce (např. str. 25, 28, 34, 43), byť se v tomto jistě mohou názory různit. Seznam prostudované literatury není sice nijak ohromující, požadavkům kladeným na diplomovou práci nicméně dostačuje a obsahuje důležité autority zpracovávaného tématu.

Za velmi přínosné považuji zařazení statistik úspěšnosti násilných a nenásilných akcí i jejich masovosti. Autorka zjevně vychází ze zahraničního článku, ze kterého čerpá citované údaje. Chybí mi ovšem alespoň stručný popis (případně i kritické zhodnocení) metodologie, pomocí které autoři dospěli ke svým závěrům.

K obhajobě doporučuji tyto otázky:

1. Autorka jaksi samozřejmě předpokládá, že společenský vývoj probíhá na ose nedemokratický režim – režim demokratický. V teorii a bohužel i praxi ovšem známe případy opačného postupu. Představují potom akty odporu vůči demokratické společnosti, které usilují o její přiblížení (když už ne proměnu) ke společnosti nedemokratické akty občanské neposlušnosti, které by odpovídaly vašemu pojetí?
2. Když na str. 23 píšete, že samotným aktem občanské neposlušnosti musí být porušen zákon, jak se to srovnává např. se dříve (str. 17) popisovaným případem bojkotu autobusové dopravy v Montgomery v 60. letech 20. století? V čem černoši, kteří odmítali využívat systém veřejné dopravy, porušovali zákon?
3. Když na str. 35 píšete o tom, že některá rozlišení mezi spravedlivými a nespravedlivými zásahy do lidských práv jsou jednoduchá, opomíjíte podle mého názoru historický kontext. Ano, v dnešní době panuje víceméně sdílené přesvědčení, že rasová segregace je

nepřípustná, před padesáti lety tomu bylo ovšem jinak. Jak jednoznačné dnes panuje přesvědčení o nespravedlivosti přístupu k ženám, LGBT komunitě či zástupcům třetího pohlaví?

Celkově se každopádně jedná o zajímavou, přehlednou, srozumitelnou práci na slušné obsahové i formální úrovni, která si nepochybně zaslouží být připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 20. ledna 2016

JUDr. Mgr. Michal Urban, Ph.D.